

[Formanden]

Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 204:

Forslag til lov om ændring af lov om indeksregulerede realkreditlån m.fl. (Finansieringsreform for landbruget).

(Fremsat 27/3 85. Første behandling 12/4 85. Betænkning 22/5 85. Anden behandling 28/5 85. Tillægsbetænkning 28/5 85).

Der var stillet 12 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-12 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Ivar Hansen (V):

Vi havde forleden dag en meget omfattende drøftelse ved andenbehandlingen af dette forslag, hvor jeg synes det meget klart kom frem og meget klart blev belyst, i særlig grad af boligministeren, hvilke problemer og hvilken usikkerhed der er forbundet med gennemførelsen af dette forslag, en usikkerhed om, i hvor høj grad statskassen bliver involveret i denne sag som subsidieelement, fordi ingen ved, i hvor stort eller lille omfang denne låneform vil blive anvendt.

Det kom også meget stærkt frem under debatten, i øvrigt også ved første behandling – jeg nævnte det for vores vedkommende flere gange, og det blev også nævnt af andre ordførere – at indførelse af enhedsprioritering ville medføre usikkerhed, i særlig grad for Dansk Landbrugs Realkreditfond.

Efter vores opfattelse har DLR i de 25 år, institutionen har virket, fungeret som en ud-

mærket låneinstitution for landbruget inden for de beløb, der har været afsat hertil. Folketinget har derudover for nylig pålagt DLR nye opgaver, men det har ikke være muligt at få flertallet i tale, det har ikke været muligt at få skabt en forståelse hos flertallet for, at det ville være meget uheldigt bl.a. af disse grunde ad denne vej at indføre en enhedsprioritering med den usikkerhed, det vil give for DLRs fremtid. Det har heller ikke været muligt at få flertallet i tale med hensyn til den usikkerhed, en ny låneform af denne karakter vil give på kreditmarkedet.

Efterfølgende havde vi så et samråd med boligministeren i folketingets landbrugs- og fiskeriudvalg, for man kunne jo godt med rimelighed stille det spørgsmål – hvad vi også gjorde –: vil flertallet uanset al den usikkerhed, det skaber, alligevel gennemføre en udvidelse af mulighederne for indeksbelåning i dansk landbrug? Vil man gøre det her i sidste øjeblik, var det så ikke mere naturligt, om man brugte den kendte model? Var det ikke mere naturligt, at man gennemførte en udvidelse af de nu kendte regler for så vidt angår realkreditbelåningen med hensyn til det, der hedder indeksbelåning, og foretog en udvidelse heraf, således at landmændene ud over at kunne optage indeksslån til nyinvestering også kunne optage indeksslån i forbindelse med gældssanering, generationsskifte m.v.?

Det kom frem under samrådet med boligministeren, at det ville være en forholdsvis enkel sag at stille ændringsforslag, som betød, at man anvendte den model i stedet for. Jeg finder anledning til her ved tredje behandling at beklage, at flertallet ikke, når det nu endelig skal være, har villet bevæge sig ad mere kendte stier, så de i langt højere grad kendte konsekvenserne af denne lovgivning.

Nu bevæger vi os ud på dybt vand, vi bevæger os ud i en situation, hvor mange ubekendte faktorer er en realitet, og hvor statskassen vil være involveret i et omfang, som vil være helt ukendt.

Bjørn Westh (S):

I Jyllands-Posten i dag udtrykker formanden for en af landets største landboorganisationer, Christian Sørensen fra Danske Husmandsforeninger, forbløffelse over den hold-

[Bjørn Westh]

ning, regeringen indtager til dette forslag, og jeg vil citere følgende:

»Jeg havde i det mindste ventet, at regeringen ville undlade at stemme. Afstemningen vil tydeligt afsløre, hvilke partier der vil landbrugets vel. Jeg får ingen dårlig smag i munden, hvis forslaget bæres igennem af de socialistiske partier, men modstanden fra de borgerlige partier vil givetvis få betydning, næste gang husmændene skal sætte deres kryds.«

Det er en udtalelse fra en stor organisation inden for landbruget, som virkelig ønsker denne reform, der ikke ændrer på eksisterende lånemuligheder for dem, der hellere vil bruge andre muligheder. Den giver altså ikke færre, men flere tilbud til landmændene, og det har de brug for ifølge Christian Sørensen; og derfor synes vi også, at det er rimeligt at gennemføre den.

Vi synes, det er meget vigtigt at lave en reform, hvorefter landmændene kan få en lavere rente mod til gengæld at afgive noget af værdistigningen. Det har vi arbejdet for, jeg kan sige lige siden 1981, da Christian Sørensen og jeg i fællesskab talte ved Aakjærsselskabets stævne på Jenle og gjorde os til talsmænd for dette. Det er faktisk det arbejde, der startede på Jenle, som nu foreløbig kroners. Vi mener, det er vigtigt, at de unge, der ikke er velhavere, nu får bedre muligheder for at etablere sig. Vi mener faktisk også, at det betyder noget for sølvbryllupslandmændene, og dermed betyder det noget for det sunde familiebrug i Danmark, som vi gerne ser.

Gade (SF):

Det lovforslag, som vi vedtager i dag, er, hvad jeg også har fremhævet i tidligere debatter, ikke SFs ideelle politik, men lovforslaget her er båret af den samme tankegang, som var det nye, og som var kompromiset i Danske Husmandsföreningers strukturudvalg: at billigere lån stilles til rådighed for landbruget mod, at en del af værdistigningen bliver inddraget. Det kompromis indgik SF dengang, måske nok til regeringens forskrækelse, og så har vi fastholdt det og vist os fleksible, så socialdemokraterne har kunnet komme ud af den klemme, som regeringen bragte dem i ved at hævde, at det oprindelige forslag var et brud på realrenteforliget.

I det hele taget har V og K efterhånden afprøvet alle mulige argumenter imod dette forslag, og i dag kan jeg så forstå, at det nu er enhedsprioriteringen, der er det vigtigste problem.

Noget andet, der har været drøftet undervejs, er muligheden af, at der har foreligget underhåndsaftaler. Jeg skal sige, at det, der står i betækningsbidraget, er de aftaler, der foreligger; der er ingen underhåndsaftaler. Men det er klart, at i de betragtninger, der er gjort gældende i betækningsbidraget fra socialdemokratiet, det radikale venstre og SF, ligger der da nogle perspektiver, som vi ser det fra SFs side.

Det første er hovedindholdet: at man indtager en del af værdistigningen. Det er et princip, som SF synes er vigtigt at få indført.

Det andet er betragtningerne omkring en nedlægningsgrænse, og det synes jeg kan være de tre partiers svar og advarsel til landboskommissionen og de partier, der ønsker den helt frie liberalisering og adgang til en helt anden og fri, kapitalistisk økonomi inden for landbrugssektoren, om, at der er et flertal, som i denne sag har set en anden udvikling. Jeg tror, der er perspektiver i det også fremover, når landbrugsloven skal revideres.

Det sidste er betragtningerne om, at disse partier vil følge prisudviklingen nøje og være villige til at tage konsekvenserne, hvis der kommer utilsigtede værdistigninger. Det er vel ikke så sært, for så vidt jeg ved, er det partier, der også i deres partiprogrammer tilkendegiver disse ting, men det er vel alligevel første gang, vi her siger det, og det er det tredje lidt opløftende perspektiv i dette forslag, noget, der forhåbentlig også kan række lidt fremover. Det er ikke det samme som store underhåndsaftaler, men det er vel tegn på, at der er opnået en vis forståelse, som også rækker lidt længere end blot til selve forslaget nu.

Larsen-Ledet (RV):

Jeg er meget enig med hr. Ivar Hansen i hans karakteristik af DLR. Jeg synes, det er rigtigt, at de har gjort det godt. Jeg tvivler bare på, at hr. Ivar Hansen får ret. Jeg tror, at DLR med den ekspertise, de besidder, og det ry, de har, vil være i stand til at hævde sig også under de nye forhold.

[Larsen-Ledet]

Når hr. Ivar Hansen så siger, at det ikke har været muligt at diskutere nogen ting, mener jeg, det må bero på en misforståelse. Der har været utallige opfordringer fra forslagsstillernes side, i hvert fald fra socialdemokratisk og radikal side, til de øvrige partier om at medvirke. Vi har lagt overordentlig stor vægt på at få et virkelig bredt flertal i folketinget for denne løsning, og det har det ikke skortet på opfordringer til her.

Det er klart, at to minutter før klokken falder i slag, er det meget svært at indlede omfattende forhandlinger, som skulle resultere i ændringer. Der har været masser af tid, og der har været masser af muligheder for at påvirke tingene i den retning, som hr. Ivar Hansen måske ønskede. Selvfølgelig kunne hr. Ivar Hansen få indrømmelser. Et samarbejde består da bl.a. i, at man fra forskellige side giver indrømmelser, og det har aldrig været noget ultimativt.

Det var en grundholdning, at ordningen skulle give likviditetsmæssige lettelser specielt for familiebrug, og der er altså ikke kommet konkrete ændringsforslag, hvad jeg beklager, ligesom jeg beklager, at vi sandsynligvis kommer i den situation, at regeringspartierne stemmer imod vores forslag.

Perspektivet i forslaget er der sagt meget om. De muligheder, der her bliver for at støtte familielandbruget, de muligheder, det indebærer for at modvirke industrialiseringen i landbruget, og endelig det perspektiv, der er i denne ordning i retning af at gøre etableringsmulighederne bedre for den kapitalsvage del af de unge landmænd, er noget, vi fra radikal side lægger overordentlig stor vægt på.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Jeg vil godt sige til hr. Larsen-Ledet, at jeg mener, vi ved førstebehandling af dette lovforslag gav udtryk for vores principielle synspunkt og også for vore betænkeligheder, men vi gav samtidig udtryk for en vis åbenhed, bl.a. ud fra den betragtning, at vi har ganske stor tillid til, at når det kommer til stykket, er danske landmænd ganske udmærkede til selv at vurdere, hvilken låneform der må forekomme dem bedst, og det har danske landmænd da også meget klart givet udtryk for, i det omfang man har anvendt de hidtil

gældende muligheder for optagelse af indekslån. Men vi havde måske nok troet, efterhånden som alle svaghederne ved det foreliggende forslag kom frem, at vi kunne have sluttet arbejdet i landbrugsudvalget med en beretning og så fortsat forhandlingerne til efteråret. Det ville have været i bedre overensstemmelse med hensynet til at finde frem til en ordning, som landmændene i hvert fald ville anvende, og hr. Larsen-Ledet må ikke forlange, at vi skal stemme for, eller blot undlade at stemme til et forslag, der endda er endnu mere usikkert og uklart end det lovforslag, regeringen blev tvunget til at fremsætte.

Forslaget bygger jo oven i købet på et ukendt statssubsidium, og det var bl.a. årsagen til, at vi forleden aften ønskede et samarbejde med boligministeren. Vi ville gerne have afklaret, om man kunne bruge det eksisterende system, som også ville have givet muligheder for at bibeholde 2 lags prioriteringen og dermed DLRs stilling, og det, jeg har beklaget i dag, hr. Larsen-Ledet, er, at flertallet ikke ønskede at benytte sig af den mulighed. Det kunne man have nået.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

For at der ikke skal danne sig myter om vores forhandlingsvilje, vil jeg gøre opmærksom på, at i april 1984 havde vi en forespørgselsdebat, hvor vi undlod at få vedtaget en dagsorden, fordi vi gerne ville i forhandling med regeringen om dette forslag. Derefter havde vi en lang række drøftelser i landbrugsministeriet med landbrugsministeren, der stillede i udsigt, at regeringen ville komme med et forslag på baggrund af disse tanker inden 1. november 1984, men landbrugsministeren blev, efter hvad jeg har fået oplyst, stemt ned, eller hvad man nu gør i regeringens koordinationsudvalg; der kom i hvert fald ikke noget forslag, og derefter havde vi en debat og et beslutningsforslag her i folketinget. Nu har vi haft en debat om lovforslaget, og så kommer hr. Ivar Hansen, efter at der er afgivet betænkning, og siger: kunne vi for resten ikke lave om på det hele? En gruppeformand her i folketinget skulle vide, at når der er afgivet betænkning og indgået forlig, kan man anstændigvis ikke begynde at pille det hele fra hinanden igen, medmindre man er enige om det. Så meget erfaring troe-

[Bjørn Westh]

de jeg at hr. Ivar Hansen havde vedrørende folketingets arbejde.

Jeg var glad for hr. Ivar Hansens udtalelse om, at danske landmænd selv er i stand til at vurdere, hvilke lånemuligheder de ønsker at benytte sig af. Nu får de en mulighed yderligere; der afskaffes ingen ved det, vi gennemfører nu.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Jeg vil sige til hr. Bjørn Westh, at jeg tror at turde sige, at det også er en gruppeformands pligt at sikre, at der er en vis grad af kvalitet i det arbejde, der udføres, og jeg synes ikke, at dette krav er opfyldt i henseende til det lovforslag, man nu vil gennemføre her i dag. Det er det, jeg har beklaget, og det var derfor, jeg – måske i sidste øjeblik – sagde til flertallet: godt, skal det være, skulle vi så ikke anvende den kendte model? Man kunne have nået det.

Boligministeren (Bollmann):

Ved andenbehandlingen gjorde jeg opmærksom på en lang række problemer i forbindelse med det foreliggende forslag, og dem skal jeg selvfølgelig ikke gentage. Men selv om der nu er vedtaget en række ændringsforslag, også af teknisk karakter, er jeg nødt til at sige her ved tredje behandling, at efter min opfattelse kan vi ikke garantere for, at loven overhovedet er administrerbar.

(Kort bemærkning).

Erling Olsen (S):

Når det drejer sig om usikkerhedsargumenter, har vi her i salen ikke kunnet få nogen, men kun påstande. Vi har så sagt: o.k., vi har en revisionsbestemmelse; lad os se, hvorledes det går i de 3 år.

Men jeg vil gerne sige, at vi har jo her i landet inden for landbruget haft nogle indeksordninger, der meget ligner den, der her er foreslået. Lad os tænke os, at en landmand, der har et K-lån i DLR, nu tager et jordbrugslån i DLR. Hvad er forskellen på de to lån? K-lånet er et lån, han har fået til lav rente, fordi det er indeksreguleret, nemlig med valutakursen på den eller de valutaer, hvori K-lånet er optaget. Hvad sker der her? Staten betaler hele indekstillaet til renten.

Staten betaler intet af indekstillaet til renten på jordbrugslånet.

Hvad sker der for så vidt angår restgælden? I K-lånstillædet betaler staten hele indekstillaet til K-lånet, i det særlige jordbrugslån betaler staten kun 30 pct.

Det har været nævnt under udvalgsarbejdet, at regeringen kunne få svært ved at få dette igennem i EF. Jeg vil i den forbindelse sige, at i og med, at der her er tale om et indeksslån, der er reguleret med nettoprisindekset i stedet for med valutakurserne, og hvor staten intet indekstillaetsbidrag yder til renten og kun 30 pct. til restgælden, skulle det være en ganske enkel, formel sag at få det igennem i EF. Og hvis regeringen kommer og siger: vi kan ikke få det igennem i EF, så er det ikke, fordi man ikke kan, så er det, fordi man ikke vil.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at noget helt afgørende i de demokratiske spilleregler er, at en regering skal ville gøre det, som et folketingsflertal pålægger den, og for en ordens skyld vil jeg sige, at vedtages dette lovforslag, har folketinget hermed givet dette pålæg.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Når hr. Erling Olsen nu inddrager K-låne i denne debat, finder jeg anledning til at sige, at hvad angår K-lån, opererede man i hvert fald, i de år de har eksisteret og været anvendt, inden for en bestemt ramme, men her er vi i en situation, hvor flertallet siger i forbindelse med et statssubsidium: bare køør på! Staten betaler regningen, kreditinstitutterne udskriver regningen. Det er en konstruktion, som er ganske særegen.

(Kort bemærkning).

Rønholt (KF):

Det skal ikke stå uimodsagt, at regeringspartierne vender sig imod dette, at vi har været vrangvillige, og at vi ikke har været til at forhandle med.

I spørgsmålet om DLR må jeg sige, at det er forkert, når det på så sent et tidspunkt bliver fremdraget, at der ikke har været talt om det, og at det ikke har været påpeget, hvilke problemer det rejser. Det har været

[Rønholt]

påpeget både ved første og anden behandling og under udvalgsbehandlingerne.

Er tilhængerne af dette forslag overhovedet ikke betænkelige ved det forhold, som hedder EF-landbrugspolitik? Har man slet ikke haft tanker for, om det muligvis er et angreb på de eksisterende EF-landbrugsordninger? Har man slet ingen fantasi til at forestille sig, at man bringer EF-Kommissionen i et forfærdeligt dilemma, når den skal tage stilling til eller godkende dette forhold? Jeg forventer, at EF-Kommissionen på et senere tidspunkt giver den danske regering et ultimatum og siger: hvis I gør brug af disse ordninger, må I samtidig afskaffe alle de eksisterende støtteordninger. Det bliver altså et enten-eller. Vi kan ikke forvente, at Kommissionen skal godkende dette og sige, at der ikke er tale om konkurrenceforvridning.

Når det så bliver fremdraget her til sidst, at man har kendt disse ordninger bl.a. gennem K-låneordningerne, har jeg lyst til at sige, at det var rigtigt under forudsætning af, at man havde højrentepolitik, altså i en periode, hvor socialdemokratiet førte en økonomisk politik, som medførte store renteudgifter. I øjeblikket har staten ingen udgifter til disse K-låneordninger, for renten er bragt ned under pari. Der er altså ikke tale om, at staten i dag betaler indekstillaæg til K-lån.

(Kort bemærkning):

Bjørn Westh (S):

Jeg synes ikke, man skal mane flere spøgelser frem. Jeg synes, vi skal vedtage dette forslag nu og så give landmændene – de unge og sølvbryllupslandmændene – denne ekstra mulighed, og så går vi ud fra, at regeringen fair administrerer den lovgivning, folketinget har vedtaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 73 stemmer (S, SF, RV og Arne Bjerregaard (KrF)) mod 62 (KF, V, CD, KrF, FP og FD); 4 (VS) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 217:

Forslag til lov om omprioritering m.m. af visse almennyttige boligafdelinger og om ændring af lov om realkreditinstitutter og lov om boligbyggeri.

(Fremsat 17/4 85. Første behandling 24/4 85. Betænkning 23/5 85. Anden behandling 28/5 85. Ændringsforslag af 29/5 85 af boligministeren).

Der var stillet 1 ændringsforslag af boligministeren (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af boligministeren:

Til § 8

Efter stk. 4 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 5. Ansøgning om lån efter stk. 1 skal være indsendt til Boligselskabernes Landsbygefond inden den 1. september 1985.«

Bemærkninger

Det må påregnes, at et mindre antal afdelinger med væsentlige økonomiske vanskeligheder ikke med fordel vil kunne omprioriteres til indeksslån. Sådanne afdelinger vil derfor ikke søge om tilladelse til omprioritering, men vil alene søge lån efter lovens kapitel 3. Af administrative grunde foreslås det, at fristen for ansøgning om lån gøres parallel med fristen for ansøgning om omprioritering.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Forhandling

Baadgaard (S):

Jeg skal blot meddele, at vi kan stemme for det ændringsforslag, boligministeren har stillet her til tredje behandling. Vi betragter det nærmest som en teknisk forbedring af forslaget.

Og så skal jeg ikke lægge op til en ny debat, men blot sige, at vi kan stemme for lov-